

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Навчально-науковий інститут права та правоохоронної діяльності
Кафедра теорії, історії та конституційного права

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ФІЛОСОФІЯ ПРАВА»

освітньо-професійна програма	«Право»
рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	08 Право
спеціальність	081 Право
вид дисципліни	обов'язкова (ОК 21)
мова викладання	українська

Інформація про викладача:
Тополевський Руслан Богданович
+380678125181 (WhatsApp)
rtopole@gmail.com

Львів
2025

Силабус навчальної дисципліни «Філософія права» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» Навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 8 с.

РОЗРОБНИК:

доцент кафедри
теорії, історії та конституційного права
ННІ права та правоохоронної діяльності
к.ю.н., доцент

Руслан ТОПОЛЕВСЬКИЙ

Розглянуто на засіданні кафедри теорії, історії та конституційного права Навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ. Протокол № 4 від 29 січня 2025 року.

1. Характеристика дисципліни

Семестр навчання	3 семестр
Обсяг	3 кредити ЄКТС (90 год.)
Анотація	Предметом вивчення навчальної дисципліни «Філософія права» є філософські основи правової системи крізь призму історії філософсько-правових підходів: від античних концепцій справедливості та природного права, через середньовічну схоластику і новочасний раціоналізм, до сучасних шкіл праворозуміння. Аналізуючи розвиток цих ідей, студенти вчать критично осмислювати природу права, розуміти різні історичні підходи до його легітимації та застосування, а також формувати власну позицію щодо пріоритетів і напрямів подальшого вдосконалення правової системи. Увага приділяється аналізу сутності права, його ціннісних і аксіологічних вимірів.
Мета вивчення дисципліни	Опанування здобувачами вищої освіти наукової методології пізнання і розуміння філософії права як особливої складової юридичних навчальних дисциплін; закріплення узагальнених знань про позитивне та природне право.

2. Програмні компетентності та результати навчання здобувача вищої освіти за ОНП «Право».

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)	СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
№ Програмних результатів за ОНП	Програмні результати навчання з навчальної дисципліни
ПРН 1	Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
ПРН 11	Мати базові навички риторики.
ПРН 12	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло
ПРН 18	Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

ПРН 19	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
--------	--

3. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви навчальних тем	Кількість годин			
		Усього	Денна форма		
			у тому числі		
			лекції	семінари	самостійна робота
1.	Тема 1. Предмет, метод і завдання філософії права	10	2	2	6
2.	Тема 2. Філософсько-правові вчення у Стародавній Греції та Стародавньому Римі.	12	2	2	8
3	Тема 3. Філософські і правові вчення у Західній Європі в епоху Середньовіччя.	10	2	2	6
4.	Тема 4. Філософсько-правові вчення у Нідерландах, Англії та Франції в період буржуазних революцій	12	2	2	8
5.	Тема 5. Філософсько-правові вчення в США та Західній Європі в XVIII -XIX ст	10	2	2	6
6.	Тема 6. Філософія «неправа».	12	2	2	8
7.	Тема 7. Філософсько-правові вчення XX ст.	14	4	2	8
8.	Тема 8. Сучасна філософсько-правова думка.	10	2	2	6
	Залік				
Всього		90	18	16	56

Назви тем	Кількість годин			
	заочна форма			
	усього	у тому числі		
		Л	с	с.р.
1	2	3	4	5
Тема 1. Предмет, метод і завдання філософії права	17	2	-	15
Тема 2. Філософсько-правові вчення у Стародавній Греції, Стародавньому Римі, Західній Європі в епоху Середньовіччя	19	2	2	15
Тема 3. Філософсько-правові вчення у Нідерландах, Англії та Франції в період ранніх буржуазних революцій	15	2	-	13
Тема 4. Філософсько-правові вчення в Західній Європі в XVIII-XIX ст. та в США в період боротьби за незалежність. Філософія «неправа»	19	2	2	15

Види навчання	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота
Методи контролю	Поточний контроль, залік
Попередні навчальні дисципліни	теорія держави і права, конституційне право, юридична логіка
Супутні та наступні навчальні дисципліни	міжнародний захист прав людини
4. Організація навчання і контролю	
Проведення занять та консультацій	Усі здобувачі вищої освіти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти та освітньо-професійною програмою. Аудиторні заняття проводяться за розкладом відповідної групи у вказаних аудиторіях. Пропуски занять відпрацьовуються. Консультавання проводиться за розкладом консультацій викладача, розміщеним на інформаційному стенді (сайті) кафедри за адресою: м. Львів, вул. Замарстинівська, 9, (через WhatsApp або через e-mail викладача).
Відпрацювання пропущених занять	Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу ЛьвДУВС порядок відпрацювання пропущених навчальних занять та незадовільних оцінок визначається інститутом (деканатом факультету, центром післядипломної освіти, дистанційного та заочного навчання) / кафедрою та доводиться до відома здобувачів вищої освіти. Відпрацювання відбуваються відповідно до графіку затвердженого на кафедрі або у формі відеоконференцій із застосуванням засобів дистанційного навчання.
Допуск до підсумкового контролю	Здобувач вищої освіти допускається до підсумкового контролю у разі виконання вимог щодо набрання необхідної кількості балів та відпрацювання пропущених семінарських занять, а також отриманих під час їх проведення незадовільних оцінок (відповідно до Положення ЛьвДУВС «Про організацію освітнього процесу»)
Система оцінювання	Оцінювання рівня досягнення програмних результатів навчання проводиться шляхом поточного та підсумкового оцінювання. Поточне оцінювання застосовується для вивчення рівня досягнення програмних результатів навчання на семінарських, практичних заняттях, за виконання (підготовку) рефератів, доповідей та тестових завдань з використанням відповідних критеріїв та бальної шкали. Оцінювання знань та умінь на семінарських та практичних заняттях здійснюється за п'ятибальною шкалою за такими критеріями: Оцінка «Відмінно» – виставляється, якщо питання розкрито повністю, студент вільно орієнтується в матеріалі на рівні творчого використання. Оцінка «Добре» – виставляється, якщо питання розкрито повністю, студент добре орієнтується в матеріалі на рівні аналогічного відтворення. Оцінка «Задовільно» – виставляється, якщо питання розкрито не повністю, студент посередньо орієнтується в матеріалі та допускає суттєві помилки. Оцінка «Незадовільно» – виставляється, якщо питання не розкрито або розкрито неповністю, а студент не орієнтується або погано орієнтується в матеріалі та робить принципові помилки. Оцінювання рівня підготовки та виступу з рефератом/доповіддю здійснюється за п'ятибальною шкалою за такими критеріями: Оцінка «Відмінно» – виставляється, якщо тема реферату/доповіді розкрита повністю на рівні творчого використання останніх публікацій з теми, матеріал викладено змістовно, логічно та лаконічно; під час відповідей на запитання студент вільно орієнтується в матеріалі; реферат оформлено відповідно до встановлених вимог. Оцінка «Добре» – виставляється, якщо тема реферату/доповіді розкрита повністю на рівні аналогічного відтворення, матеріал викладено змістовно, логічно та не завжди лаконічно; під час відповідей на запитання студент добре орієнтується в матеріалі; реферат оформлено відповідно до встановлених вимог. Оцінка «Задовільно» – виставляється, якщо тема реферату/доповіді розкрита не повністю, матеріал викладено не змістовно та з порушенням

	логічного зв'язку; під час відповідей на запитання студент посередньо орієнтується в матеріалі та допускає суттєві помилки; реферат оформлено відповідно до встановлених вимог. Оцінка «Незадовільно» – виставляється, якщо тема реферату/доповіді не розкрита або розкрита неповністю та матеріал викладено не змістовно та не логічно; під час відповідей на запитання студент не орієнтується або погано орієнтується в матеріалі та робить принципові помилки. Оформленість реферату немає значення. Підсумковий контроль у формі заліку проводиться після проведення всіх видів занять передбачених робочою навчальною програмою відповідної навчальної дисципліни. Оцінювання здійснюється за результатами накопичених балів з аудиторної та самостійної робіт відповідно до Положення про освітній процес У Львівського державного університету внутрішніх справ.
Шкала та критерії оцінювання за шкалою ECTS	Відображена у Таблиці 2 Положення про організацію освітнього процесу ЛьвДУВС https://www.lvduvs.edu.ua/uk/karta-dokumentiv/category/157-oop.html?download=6615:polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-u-lvivskomu-derzhavnomu-universyteti-vnutrishnikh-spravm
Способи забезпечення академічної доброчесності	Академічна доброчесність учасників освітнього процесу формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності з урахуванням норм «Положення про забезпечення академічної доброчесності у львівському державному університеті внутрішніх справ» затвердженого наказом ректора ЛьвДУВС від 29.07.2022 № 131 https://www.lvduvs.edu.ua/uk/karta-dokumentiv/category/112-vzyadokumenty-universytetu-z-pytan-zabezpechennia-iaakosti-osvity.html?download=2111:polozhennia-pro-zabezpechennia-akademichnoi-dobrochesnosti-u-lvivskomu-derzhavnomu-universyteti-vnutrishnikh-sprav

5. Література та інформаційні джерела

Основна література	1. Актуальні проблеми філософії права: посібник / О. М. Балинська, А. С. Токарська, В. А. Яценко; за заг. ред. О. М. Балинської. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 612 с. 2. Александрова О.С., Горбань О.В., Мартич Р.В. Філософія права: Навчально-методичний посібник. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. 126 с. 3. Актуальні проблеми філософії права: посібник / О. М. Балинська, А. С. Токарська, В. А. Яценко; за заг. ред. О. М. Балинської. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 612 с. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/395 (дата звернення: 02.06.2023). 4. Андреев Д. В., Вовк В. М., Івченко Ю. В, Павлишин О. В. Філософія права: актуальні проблеми та сучасні інтерпретації : Вид. 2-е, перероб. та доп. К. : НАВС, 2013. 224 с. . 5. Баумейстер А. О. Філософія права: навч. посіб. Київ:ВПЦ «Київський університет», 2010. 311 с. 6. Баумейстер А.О. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. 238 с 7. Бачинін В. А., Панов М. І. Філософія права: Підручник. К. : Видавничий дім - ІН ЮРЕ, 2006. 472 с. 8. Данильян О. Г. Філософія права : підруч. / за ред. О. Г. Данильяна. К. : Право, 2017. 208 с. 9. Марченко О.В. Філософія права: навчальний посібник. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. 304 с. 10. Рабінович П.М. Основи теорії та філософії права. Львів: ЛОБФ «Медицина і право», 2021. 256 с. 11. Сливка С.С. Проблеми філософії права: навчальний посібник. 2015. Х.: Право. 192 с. 12. Сливка С.С. Українська національна філософія права: антологічний ракурс. Львів: Воля, 2001. 168с. 13. Торяник В.М., Макушев П.В. Філософія права (в схемах та
--------------------	--

	визначеннях) : навчально-методичний посібник. Дніпро, 2019. 152 с. 14. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4251 (дата звернення: 02.06.2023). 15. Філософія права: навч. посіб. / О. О. Бандура, С. А. Бублик, М. Л. Заїнчковський та ін.; за ред. М. В. Костицького, Б. М. Чміля. К.: Юрінком Інтер, 2000. 336 с. 16. Філософія права / пер. з англ. ; ред Д. Фейнберг, Д. Коулмен. К. : Основи, 2007. 1256 с. 17. Філософія права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, С. І. Максимов та ін. ; за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2017. 208 с. 18. Циппеліус Р. Філософія права: пер. з нім. К.: Тандем, 2000. 300 с. 19. Шишко В.В. Культурологічні аспекти правотворчості: монографія /В.В. Шишко. Львів: ЛьвДУВС, 2006. 188 с. 20. Юркевич П. Історія філософії права. Філософія права. Філософський щоденник. К.: Український Світ, 2000. 756 с. 21. Bingham T. The Rule of Law. London: Penguin Books Ltd., 2011. 214 p. 22. Sandel M.J. Justice: What's the right thing to do. New York Penguin Group, 2009. 300 p. 23. Sen A. The Idea of Justice. Cambridge: The Belknap Press, 2009. 468 p.
Методичне забезпечення	Методичне забезпечення з навчальної дисципліни розміщене на сайті: URL: https://www1.lvduvs.edu.ua/metodychne-zabezpechennia
Інформаційні ресурси	1. Інститут законодавства Верховної Ради України – URL: http://instzak.rada.gov.ua. 2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України – URL: http://rada.gov.ua. 3. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського – URL: http://www.nbuv.gov.ua -. 4. Юридичні інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського – URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html 5. Офіційний веб-портал «Судова влада в Україні» – URL: http://court.gov.ua 6. Єдиний державний реєстр судових рішень – URL: http://reyestr.court.gov.ua 7. Міністерство юстиції України – URL: https://minjust.gov.ua 8. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – URL: http://www.ombudsman.gov.ua 9. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника – URL: http://www.lsl.lviv.ua. 10. Інституційний репозитарій Львівського державного університету внутрішніх справ – URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/ 11. Електронна бібліотека Львівського державного університету внутрішніх справ – URL: https://www1.lvduvs.edu.ua/elektronnyi-katalog 12. Українська Гельсінська спілка з прав людини – URL: http://helsinki.org.ua 13. Юридичний інтернет-ресурс «Протокол» – URL: https://protocol.ua/ua/cikavi_sydovi_rishennya 14. Газета «Урядовий кур'єр» – URL: http://ukurier.gov.ua/uk 15. Газета «Голос України» – URL: http://www.golos.com.ua 16. Газета «Закон і Бізнес» – URL: http://zib.com.ua 17. Видання «Юридична газета» – URL: http://yur-gazeta.com 18. Газета «Юридична практика» – URL: http://pravo.ua 19. Газета «Судово-юридична газета» – URL: http://sud.ua 20. Prometheus – URL: https://prometheus.org.ua/ 21. EdEra – URL: https://ed-era.com/
6. Опитування щодо якості викладання	
<i>Опитування буде проводитися після завершення навчання в онлайн режимі, посилання буде надано перед опитуванням</i>	

